

Dosarul nr.3ra-582/20

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru – L. Ciubotaru

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău – A. Minciuna, E. Palanciuc, V. Negru

ÎNCHEIERE

10 iunie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătoriai

Maria Ghervas
Nina Vascan
Victor Burduh

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Valentina Zaporojcenco, reprezentată de avocatul Viorel Chetrușcă,

în cauza de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată depusă de către Valentina Zaporojcenco împotriva Băncii Naționale a Moldovei cu privire la constatarea ca fiind ilegal răspunsul, repararea prejudiciului material și moral,

împotriva încheierii din data de 24 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău prin care s-a respins cererea Valentinei Zaporojcenco, reprezentată de avocatul Viorel Chetrușcă cu privire la reclamarea probelor și deciziei din data de 22 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins apelul declarat de către Valentina Zaporojcenco, s-a menținut hotărârea din data de 28 februarie 2019 a Judecătoriai Chișinău, sediul Centru,

constată:

La 27 noiembrie 2017 Valentina Zaporojcenco a depus cerere de chemare în judecată împotriva Băncii Naționale a Moldovei, prin care a solicitat constatarea ca fiind ilegal lipsa răspunsului la somația din 09 octombrie 2017, repararea prejudiciului material în mărime de 2 922 529 lei și 154 074 dolari SUA, repararea prejudiciului moral în mărime de 100 000 lei (f.d.2-5).

În motivarea cererii de chemare în judecată Valentina Zaporojcenco a invocat că la 09 octombrie 2017 s-a adresat Băncii Naționale a Moldovei cu somație de plată, în care a indicat că în circumstanțe publice cunoscute, BC „Banca Socială” SA a ajuns insolubilă și este în proces de lichidare, la care nu a primit nici un răspuns. Aceasta a ajuns creditor al BC „Banca Socială” SA, fiind înregistrată cu contul de depozit nr. xxxxx în valoare de 1 691 888,87 lei, cu contul de depozit nr. xxxxx în valoare de 1 230 641,41 lei, cu contul de depozit nr. xxxxx în valoare de 44 563,99 dolari SUA (876 809,87 lei) și cu contul de depozit nr. xxxxx în valoare de 109 510 dolari SUA (2 154 642, 0 lei). Reclamanta a aflat că interdicțiile de valorificare a mijloacelor financiare, deținute pe conturile de depozit deschise la BC „Banca Socială” SA sunt impuse în baza Hotărârilor Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr.253 din 30 noiembrie 2014 și nr.17 din 10 septembrie 2015, cu scop de asigurare a restituirii banilor „furați”, după ce vor fi stabiliți cei vinovați. Având bani pe conturile de depozit deschise în BC „Banca Socială” SA este împiedicată să valorifice aceste mijloace financiare, deși nu poartă nici o vină pentru „furtul miliardului”, suferind prejudicii materiale și morale. Valentina Zaporojcenco a afirmat că actele asigurătorii ale Băncii Naționale a Moldovei sunt arbitrare și

excesive, prin urmare, Banca Națională a Moldovei a avut și are competențe, mecanisme legale de supraveghere a activității bancare, dar și de preîntâmpinare a fraudelor, asemeni celor abordate. Din actele/acțiunile Băncii Naționale a Moldovei rezultă că a știut despre planificarea ilegalităților respective, în special la BC „Banca Socială” SA, dar nu a fost efectivă în a nu admite „furtul miliardului”, ceea ce s-a întâmplat chiar sub administrarea specială. Neglijența și inacțiunile Băncii Naționale a Moldovei în raport cu circumstanțele în care a ajuns creditor al BC „Banca Socială” SA în proces de lichidare, denotă responsabilitatea absolută și solidară a Băncii cu cei, care nemijlocit sunt culpabili de „furtul miliardului”, iar pentru restituirea căruia abuziv și excesiv s-a aplicat sechestrul pe banii săi. Reclamanta pretinde de la Banca Națională a Moldovei achitarea valorilor enunțate mai sus, preluând calitatea de creditor a sa față de BC „Banca Socială” SA în proces de lichidare, achitarea unei despăgubiri morale, egală cu valoarea prejudiciului material.

Prin încheierile din data de 20 iunie 2020 și din data de 29 noiembrie 2018 ale Judecătoriei Chișinău, sediul Centru s-au respins cererile Valentinei Zaporojcenco, reprezentată de avocatul Viorel Chetrușcă cu privire la reclamarea probelor. (f.d. 108-109,129-130, vol.I)

Judecătoria Chișinău, sediul Centru prin hotărârea din data de 28 februarie 2019 a respins ca neîntemeiată cererea depusă de către Valentina Zaporojcenco împotriva Băncii Naționale a Moldovei cu privire la constatarea ca fiind ilegal lipsa răspunsului, repararea prejudiciului material și moral. (f.d.148,153-162, vol.I)

Prin încheierea din data de 24 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău s-a respins cererea Valentinei Zaporojcenco, reprezentată de avocatul Viorel Chetrușcă cu privire la reclamarea probelor. (f.d. 210-213, vol.I)

Curtea de Apel Chișinău prin decizia din data de 22 ianuarie 2020 a respins apelul declarat de către Valentina Zaporojcenco, a menținut hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 28 februarie 2019. (f.d. 9,10-25, vol.II)

Instanțele de judecată au constatat că Banca Națională a Moldovei prin răspunsul nr.23-01011/50/3883 din 10 noiembrie 2017 la somația de plată a Valentinei Zaporojcenco din 09 octombrie 2017 a comunicat că în vederea asigurării stabilității sistemului financiar, în perioada noiembrie 2014 - octombrie 2015 a acordat credite de urgență (linii de credit) la trei bănci, inclusiv BC „Banca Socială” SA, în proces de lichidare pentru restituirea mijloacelor (plata creanțelor) unor categorii de creditori. Creditele date au fost garantate cu garanții de stat emise în baza Hotărârilor Guvernului nr.938 din 13 noiembrie 2014 și nr.124 din 30 martie 2015, iar potrivit acestor hotărâri, garanțiile de stat nu acoperă mijloacele persoanelor identificate ca și afiliate băncii. Valentina Zaporojcenco a fost identificată ca persoană afiliată băncii, având în vedere calitatea sa de membru al comitetului de credite al BC „Banca Socială” SA. Ca efect, moratoriul instituit prin Hotărârea Băncii Naționale a Moldovei nr. 253 din 30 noiembrie 2014 se aplică și asupra creanțelor ce îi aparține aferent depozitelor bancare în BC „Banca Socială” SA. În temeiul art. 37, art. 37⁴, alin.(1), (2) și (3), art. 37⁷, alin. (1) și (5) din Legea instituțiilor financiare nr.550-XIII din 21 iulie 1995 (în redacția în vigoare până la 04 octombrie 2016), instanțele de judecată au menționat că în scopul conservării valorii activelor, pentru a elimina deficiențele în administrarea băncii și a patrimoniului ei, pentru stabilirea posibilităților de restabilire a solidității financiare a băncii, necesitatea protejării intereselor deponenților și neadmiterii riscului excesiv în sistemul bancar, Banca Națională a Moldovei prin Hotărârea nr.253 din 30

noiembrie 2014 a instituit administrarea specială asupra BC „Banca Socială” SA pe un termen de 9 luni, începând cu 30 noiembrie 2014 ora 17:00. Potrivit ultimei modificări a pct. 6 al hotărârii începând cu 30 noiembrie 2014 s-a instituit moratoriu pe toată perioada administrării speciale a BC „Banca Socială” SA asupra tuturor creanțelor creditorilor față de BC „Banca Socială” SA ale persoanelor fizice și juridice, care au fost identificate ca și afiliate băncii și/sau neconforme cu legislația cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului.

Instanțele de judecată au menționat că la situația din 30 septembrie 2014 Valentina Zaporojenco avea calitatea de membru al Comitetului de credite al BC „Banca Socială” SA, prin urmare a fost identificată ca persoană afiliată în raport cu BC „Banca Socială” SA, iar ca efect, moratoriul instituit prin Hotărârea Băncii Naționale a Moldovei nr.253 din 30 noiembrie 2014 și menținut asupra creanțelor persoanelor afiliate menționate în Hotărârea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr. 17 din 10 septembrie 2015 se aplică și asupra creanțelor Valentinei Zaporojenco aferente depozitelor bancare constituite la BC „Banca Socială” SA.

Mai mult, instanțele de judecată au indicat că în temeiul normei de drept ce reglementează raportul juridic litigios creanțele validate ale creditorilor unei bănci se onorează de către banca în proces de lichidare, la caz, de BC „Banca Socială” SA, dar nu de către Banca Națională a Moldovei. Potrivit materialelor cauzei BC „Banca Socială” SA în proces de lichidare a validat și a înscris în lista creanțelor față de bancă creanțele Valentinei Zaporojenco în sumă de 5 953 982,25 lei. Prin urmare, sunt neîntemeiate argumentele acesteia precum că fără vreo dorință exprimată a ajuns creditor al BC „Banca Socială” SA în proces de lichidare, ori obținerea calității de creditor al unei bănci în proces de lichidare nu este condiționată de existența sau lipsa consimțământului expres al creditorilor. Astfel, la caz, Valentina Zaporojenco nu are dreptul de a pretinde de la Banca Națională a Moldovei plata sub formă de prejudicii a creanțelor deținute față de bancă, deoarece respectarea ordinii de onorare a creanțelor creditorilor unei bănci în proces de lichidare este obligatorie, Banca Națională a Moldovei, lichidatorul băncii sau altă persoană nefiind în drept să schimbe sau să modifice în alt mod mecanismul prevăzut de lege de onorare a creanțelor. Respectiv, plata creanțelor Valentinei Zaporojenco va fi efectuată de către BC „Banca Socială” SA în conformitate cu ordinea priorităților claselor de creanțe stabilite.

Instanțele de judecată au concluzionat că Banca Națională a Moldovei nu poate prelua calitatea de debitor al Valentinei Zaporojenco, deoarece acest fapt este contrar statutului Băncii Naționale a Moldovei și a ordinii legale de onorare a creanțelor față de o bancă în proces de lichidare. Banca Națională a Moldovei nu poate să acorde nici un fel de asistență financiară, fie în forma unui împrumut direct sau indirect, fie prin cumpărarea unui împrumut, participarea în cadrul unui împrumut sau utilizarea oricărui instrument din care rezultă oricare obligațiuni, preluarea unei datorii sau alte acțiuni analoage or, moratoriul asupra creanțelor (depozitelor) Valentinei Zaporojenco ca persoană afiliată BC „Banca Socială” SA a fost aplicat în corespundere cu prevederile legii și hotărârilor Băncii Naționale a Moldovei.

În urma celor constatate instanțele de judecată au conchis că cererea de chemare în judecată înaintată de către Valentina Zaporojenco este neîntemeiată și a fost respinsă.

Împotriva deciziei instanței de apel, la data de 18 martie 2020 a depus recurs Valentina Zaporojenco, reprezentată de avocatul Viorel Chetrușcă, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea încheierii și deciziei instanței de apel cu remiterea cauzei la rejudecare. (f.d. 29-31,38-42, vol.II)

În motivarea recursului Valentina Zaporojenco, reprezentată de avocatul Viorel Chetrușcă, a menționat că instanța de apel ca urmare a aprecierii eronate a probelor, a concluzionat pripit asupra menținerii soluției primei instanțe. Decizia instanței de apel a fost adoptată arbitrar, fără o apreciere a argumentelor și probelor invocate în coroborare cu cumulul de probe prezent la actele cauzei, iar faptul dat indică incontestabil la încălcarea de către instanța de apel a normelor de drept procedural, precum și la examinarea superficială și evazivă atât a apelului, cât și a cauzei deduse judecării, fără a fi verificată, în condițiile legii, legalitatea hotărârii contestate.

Recurenta a indicat că pentru o judecată echitabilă este de constatat dacă Banca Națională a Moldovei a avut posibilitatea de a vedea desfășurarea fraudelor respective de la BC „Banca Socială” SA la 25-26 noiembrie 2014, iar în caz afirmativ, este de aflat, de ce Banca Națională a Moldovei a mai așteptat până la 30 noiembrie 2014 și nu a prevenit/stopat aceste fraude, printr-o hotărâre similară celei din 30 noiembrie 2014, pentru a se evita necesitatea asigurării restituirii banilor furați, prin reținerea/blocarea/sechestrarea banilor recurente și lipsirea ei de economiile făcute o viață.

De asemenea, recurenta Valentina Zaporojenco, reprezentată de avocatul Viorel Chetrușcă a solicitat aprecierea recursului ca fiind depus și împotriva încheierilor adoptate de prima instanță și instanța de apel, fiind rejudecate demersurile de reclamare a probelor, prin obligarea Băncii Naționale a Moldovei de a prezenta hotărârea integrală a Consiliului Băncii Naționale a Moldovei nr. 253, din 30 noiembrie 2014, cu toate modificările și completările ulterioare.

Recurenta a indicat că încheierea contestată nu este legală, nu are o motivare legală, având evident și intenționat ilegal menirea de a lipsi dosarul de probe, care sunt cert oportune și necesare pentru asigurarea unui proces echitabil.

La 09 iunie 2020, prin intermediul poștei electronice Banca Națională a Moldovei a depus referință, prin care a solicitat respingerea recursului ca fiind inadmisibil și neîntemeiat cu menținerea deciziei contestate, indicând că instanța de apel a elucidat pe deplin toate circumstanțele cauzei și corect a concluzionat că moratoriul asupra creanțelor (depozitelor) recurente în calitate de persoană afiliată BC „Banca Socială” SA (fost membru al comitetului de credit) a fost aplicat în corespundere cu prevederile legii și hotărârilor Băncii Naționale a Moldovei.

Efectuând controlul judiciar al hotărârilor contestate prin prisma argumentelor expuse în recurs, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că prin Legea nr.116 din data de 19 iulie 2018 a fost adoptat Codul administrativ al Republicii Moldova. În conformitate cu art. 257 alin. (1) al Codului administrativ, prezentul cod a intrat în vigoare la 01 aprilie 2019.

Conform art. 245, alin. (1) din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic.

Luând în considerare că decizia Curții de Apel Chișinău, adoptată la 22 ianuarie 2020, a fost notificată avocatului Viorel Chetrușcă, care acționează în interesele Valentinei Zaporojenco, la data de 19 februarie 2020, recursul fiind depus prin

intermediul poștei electronice la 18 martie 2020, în termen, completul ajunge la concluzia că recurenta s-a conformat prevederilor legale prevăzute la art. 245 din Codul administrativ.

Examinând temeiurile invocate în recurs în raport cu materialele cauzei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție îl consideră drept inadmisibil, din următoarele motive.

Prin prisma art.246, alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, în acord cu alin. (2) din art.246 Codul administrativ, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)-f). Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

Completul specializat în examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține cu valoare de principiu jurisprudențial, că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii în completul de 5 judecători. În această ordine de idei, instanța de recurs reține că Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevolutiv al recursului dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate, într-o eventuală examinare în fond și invocare *ex officio* a erorilor de drept.

Instanța de recurs reține că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art. 245, alin.(2) din Codul administrativ. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

De asemenea, Completul specializat în examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa

necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

Completul specializat în examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție conchide că cererea de recurs depusă de către Valentina Zaporojenco, reprezentată de avocatul Viorel Chetrușcă este inadmisibilă.

Conform art. 230 și art. 246 din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursul depus de către Valentina Zaporojenco, reprezentată de avocatul Viorel Chetrușcă, se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Maria Ghervas

Judecătorii

Victor Burduh

Nina Vascan